Dnro 391/3132

29.10.2020

Eduskunnan liikennejaosto

Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2021
Liikenneturvallisuustoiminnan rahoitus
HE 146/2020

Liikenneturvan lausunto

Liikenneturvallisuuden budjettileikkaus on ristiriidassa hallitusohjelman kanssa

Sanna Marinin hallituksen ohjelmassa suhtaudutaan tavoitteellisesti liikenteen turvallisuuteen: ”Liikenneturvallisuuden parantaminen otetaan uudelleen mukaan liikenteen ja liikennejärjestelmän kehittämiseen. Tavoitteena on vastata EU:n nollaskenaarioon.” Käytännössä kaikkien EU-maiden tuleva tavoite onkin puolittaa liikennekuolemien määrä seuraavan kymmenen vuoden aikana.[i]

Eduskunnan käsittelyssä oleva talousarvioesitys vuodelle 2021 on ristiriidassa näiden turvallisuustavoitteiden kanssa. Budjettiesityksessä ennaltaehkäisevän ihmishenkiä pelastavan liikenneturvallisuustyön rahoitusta ollaan leikkaamassa jopa 11 prosenttia kuluvaan vuoteen verrattuna.

Ehdotamme, että eduskunta korjaa talousarvioesitystä lisäämällä liikenneturvallisuustyöhön 500 000 euroa vuodelle 2021.

Lisäbudjetti ei paikkaa kokonaan esitettyä leikkausta, mutta suojelisi omalta osaltaan pitkäjänteistä liikenneturvallisuustyötä. Ehdotus myös huomioi koronaepidemian aiheuttamat mahdolliset muutokset vuoden 2021 budjettiin.

Rahoituksella varmistetaan Liikenneturvan, Onnettomuustietoinstituutin (OTI) sekä Ahvenanmaan liikenneturvallisuustoimijan vuoden 2021 toiminta. Esimerkiksi Liikenneturvan yksi painopiste tulevalle vuodelle on nuorten liikenneturvallisuutta parantava viestintä- ja koulutushanke. Suomessa 15-24-vuotiaiden liikenneturvallisuus on yhä Pohjoismaiden heikoimmalla tasolla. Jos nuorten liikenneturvallisuus säilyy nykytasolla, kuolee liikenteessä seuraavan kymmenen vuoden aikana arviolta yli 400 nuorta. [ii]

Tarve liikenneturvallisuustyölle ei ole vähentynyt

Turvallisuus on kansalaisten perusoikeus, ja sisäisen turvallisuuden periaatteet koskevat myös liikenteen turvallisuutta. Suomi tähtää maailman turvallisimmaksi maaksi.[iii]Tieliikenteen turvallisuudessa olemme kuitenkin Euroopassa vasta sijalla 12[iv].

Liikenneturvallisuus on taloudellisesti hyvä sijoitus, mutta ennen kaikkea se on inhimillisesti oikein. Yhden liikennekuoleman laskennallinen hinta yhteiskunnalle on 2,77 miljoonaa euroa. Vuotuiset kustannukset liikenneonnettomuuksista ovat noin 1,0 miljardia euroa[v]. Ihmisen menettäneen, perheen, ystävän, puolison tai vanhemman kannalta läheinen on tietysti korvaamaton.

Liikenneturvan toiminnassa esitetty leikkaus tarkoittaisi nykyistä harvempia suomalaisia eri puolilla maata tavoittavaa kuntien liikenneturvallisuustyötä tai merkittävästi heikompaa turvallisuuskampanjointia ja liikennekasvatusta. Koko elinkaaren kattava liikenneturvallisuustyö tarvitsee kaikkia näitä osa-alueita.

Liikenneturvallisuustyön rahoitus saatettava kestävälle pohjalle

Vuoden 2021 rahoituksen lisäksi olisi jatkoa ajatellen tärkeää saada ennaltaehkäisevän liikenneturvallisuustyön rahoitus vakaammalle pohjalle ja käynnistää tämän rahoituksen varmistava muutos.

Vuodesta 2016 lakisääteinen ennaltaehkäisevä liikenneturvallisuustyö on rahoitettu vakuutusyhtiöiltä kerättävällä liikenneturvallisuusmaksu nimisellä verolla. Sen tasoksi määriteltiin yksi prosentti pakollisen liikennevakuutuksen maksutulosta. Tämä prosenttiosuus on kuitenkin osoittautunut liian pieneksi, näin vaarantaen pitkäjänteisen valitus-, viestintä-, kasvatus-, koulutus- ja tutkimustyön. Kun liikenneturvallisuusmaksua koskeva laki hyväksyttiin vuonna 2016, eduskunta antoi jo silloin kaksi lausumaa, joissa se korosti, ettei uusi liikenneturvallisuusmaksujärjestelmä saa vaarantaa Liikenneturvan, onnettomuustutkinnan ja Ahvenanmaalla tehtävän liikenneturvallisuustyön jatkuvuutta ja riippumattomuutta.

Ehdotamme, että aloitetaan valmistelu liikenneturvallisuusmaksusta annetun lain (471/2016) 4 §:ää muuttamiseksi niin, että liikenneturvallisuusmaksun prosenttiosuutta korotetaan.

Liikenneturvallisuus on lähtökohta myös kävelylle ja pyöräilylle

Koska liikennevakuutukseen sidottu turvallisuusmaksu kerätään moottoriliikenteen ajoneuvoista, kohdentuu maksu näin liikenteen tyypillisiin riskitekijöihin. Liikenneturvallisuustyö ei kuitenkaan koske vain vakuutuksenottajia, vaan se vaikuttaa kaikkien liikenteessä liikkujien, myös kävelijöiden ja pyöräilijöiden, turvallisuutta parantaen. Turvallisuus on myös tärkeä lähtökohta, jotta Suomen kansallinen tavoite lisätä kävelyn ja pyöräilyn kulkutapaosuutta toteutuisi. Turvallisuus ja turvallisuuden tunne ovat merkittäviä tekijöitä aktiivisten liikkumismuotojen mahdollistajina.

Tieliikenteessä turvallisen liikkumisen kokemus kuuluu jokaiselle. Turvallinen liikenne lisää hyvinvointia ja siihen panostaminen on taloudellisesti järkevää.

LIIKENNETURVA

PASI ANTEROINEN
Pasi Anteroinen
Toimitusjohtaja
p. 040 767 3737

---

[i] EU Road Safety Policy Framework 2021-2030 - Next steps towards "Vision Zero"
[ii] Nuorten liikenneturvallisuuskatsaus, Liikenneturva
[iii] Suomesta maailman turvallisin maa : Sisäministeriön tulevaisuuskatsaus
[iv] ETSC PIN 2020
[v] Liikennefakta.fi, Traficom